

Original article

Sınıf Yönetimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlere İlişkin Bir İnceleme

An Analysis of Graduate Theses on Classroom Management

Ela Özder ^a & Ali Faruk Yaylacı ^{b,*}

^aMinistry of Education, Kütahya, Turkey

^bDepartment of Education Sciences, Faculty of Education, Kütahya Dumlupınar University, Kütahya, Turkey

Özet

Nitel bir araştırma olarak desenlenen bu çalışmada sınıf yönetimini konu edinen lisansüstü tezlerin betimsel özelliklerine ilişkin bir değerlendirme yapılması amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında Ağustos 2018 itibarıyla yer alan 220 tez oluşturmuştur. Araştırma bulguları tezlerin çoğunlukla master tezi olduğuna işaret etmektedir. Sınıf yönetimi alanında doktora tezlerinin sayısı oldukça azdır. Tezlerde daha çok nicel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Tezlerin yazarları çoğunlukla kadındır. Tezlerde sınıf yönetiminin boyutlarından sınıf yönetimi uygulamaları daha çok incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Eğitim Yönetimi, Sınıf Yönetim.

Abstract

This qualitative research aims to evaluate the descriptive features of the postgraduate theses on classroom management. The study group of the research consisted of 220 theses obtained from the database of The Higher Education Council's National Thesis Center. Research findings indicate that theses are mostly master's theses. The number of doctoral theses in the field of classroom management is quite low. Quantitative research methods are more often used in theses. The authors of the theses are mostly women. The most focused topic in theses is classroom management applications, one of the dimensions of classroom management.

Keywords: Teacher, Educational Management, Classroom Management.

Received: 09 January 2021 * **Accepted:** 23 January 2021 * **DOI:** <https://doi.org/10.29329/jsve.2021.298.2>

* **Corresponding author:**

Ali Faruk Yaylacı, Department of Education Sciences, Faculty of Education, Kütahya Dumlupınar University, Kütahya, Turkey.
Email: alfay06@yahoo.com

GİRİŞ

Sınıf yönetimi, sınıfta öğrenmenin gerçekleşmesi için olumlu havanın sağlanması, güvenilir ve düzenli sınıf ortamının oluşturulması (Çalık, 2012) biçiminde tanımlanabilir. Sınıf yönetimi sınıfta öğrenmeye uygun bir ortamın yaratılmasını, fiziksel düzenlemeleri, öğretimin akışını ve zamanın yönetimini, sınıf içi ilişkilerin kurallara göre yapılandırılmasını, iletişimin düzenlenmesini ve öğrenci motivasyonunun sağlanmasını içerir (Karip, 2017). Sınıf, öğrencilerle yüz yüze olunan yerdir ve sınıf benzer özellik taşıyan insanların bir arada olduğu bir gruptur. Esasen sınıf yönetimi hazırbulunuşluk düzeyleri benzer insanların yönetilmesidir. Dolayısıyla öğrenciyi sessizce oturtup disiplin altında tutma işi değildir, sınıf için gerekli olan disiplin değil düzendir (Başar, 2014: 7).

Özden'e (2017) göre sınıf ortamı; sınıfı oluşturan fiziksel düzenlemeler, psikolojik durumlar ve öğrencilerin duyuş ve değerlendirmelerini etkileyen sosyal ve kültürel öğelerin etkileşiminin bir ürünüdür." Bu açıdan bakıldığında yapılan araştırmalar da göstermektedir ki öğrenci başarısı sınıfın öğrenme ortamından çok etkilenmektedir. Sınıfın atmosferi; eğitime, okula, hayata olan bakış açımızı şekillendirebilir. Bu durumda da öğrenciyi içinde bulunduğu ortamdan soyutlamak düşünülemez. Sınıflarda yaratılan olumlu havanın sadece öğrenci başarısına değil, problemleri davranışlara dahi etki ettiği, devamsızlık sorunlarını azalttığı, okula bağlılığı artırdığı araştırmalar sonucu ortaya çıkmıştır (Özden, 2017: 37-38). Tüm bunlardan yola çıkıldığında sınıfın tümünü etkileyen birçok boyutun olduğu görülmektedir. Başar'a (2014: 7) göre sınıf yönetiminin boyutlarını şöyle sıralanmaktadır: a) Fiziksel düzen, b) Plan program etkinlikleri, c) Zaman düzeni, d) İlişki düzenlemeleri, e) Davranış düzenlemeleri.

İyi bir sınıf yönetimi, öğrenme için ayrılan sürenin verimli olarak kullanılmasına, öğrenciler de sorumluluk bilincinin geliştirmesine, davranışlarını kontrol etme becerisi kazanmalarına ve öğrenme süreçlerine katkı sağlar (Ünal ve Ada, 2000: 27). Dolayısıyla kaliteli bir eğitim için sınıf yönetiminin de kaliteli olması önemlidir (Yalçınkaya ve Tonbul, 2002). Okulun sahip olduğu kaynakların eğitim için kullanılması eğitim yönetiminin kalitesine bağlıdır. Eğitim yönetiminin her basamağında bu kaliteden ödün verilmemelidir. Bu basamaklardan biri de sınıf yönetimidir (Başar, 2014: 6).

Türkiye'de "Sınıf Yönetimi" dersi 1997 yılına kadar öğretmenlik formasyonu programlarında yer almamıştır. Önceki programlarda sınıf yönetimi ile ilgili konulara, Eğitim Yönetimi, Genel Öğretim Yöntemleri, Eğitim Psikolojisi gibi bazı derslerin içinde kısa bölümler halinde yer verilmiştir. Eğitim fakültelerindeki yeniden yapılanma çalışmaları çerçevesinde, Sınıf Yönetimi dersleri 1997-1998 öğretim yılından itibaren öğretmen yetiştiren programlara zorunlu ders olarak konulmuştur. Böylece sınıf yönetimi konusu Türkiye'de de büyük bir ilgi görmeye başlamış ve bu alandaki araştırmalar hızla artmıştır (Turan, 2006 aktaran Şentürk ve Oral, 2008). Bu artışa koşut olarak sınıf yönetimi araştırmalarının sistematik bir şekilde incelenmesinin gerekli hale geldiği düşünülmektedir (Aydın, Selvitopu ve Kaya, 2018).

Sınıf Yönetimini Araştırmak

Dünyadaki hızlı toplumsal değişimler, bilginin artması ve yayılması, bilgiye ulaşmanın kolaylaşması ve buna bağlı olarak da öğretmen otoritesinin zayıflaması, ailede ki değişiklikler, öğretmenin yaşanan disiplin problemleri ile nasıl baş edeceğini bilmemesi gibi sebeplerden ötürü sınıf yönetimi güncelliğini koruyacak ve her dönemde de önemini korumaya devam edecektir (Çalık, 2012: 3). Sınıf yönetiminin kalitesi arttıkça, eğitimin de kalitesi buna bağlı olarak artacaktır (Başar, 2014: 6). Öğretmen ve öğrenciler arasında kurulan iletişim mesleğin ilk zamanlarında çoğu zaman yanlış anlaşılmalara ve öğretmenlerin sınıflarını etkili yönetememelerine neden olmaktadır. Sınıfın etkili yönetilememesi pek çok sorunu da beraberinde getirmektedir. Etkili sınıf yönetiminin gerçekleşmemesi, sınıf yönetimi ve sınıf yönetimine etki eden etmenler ile ilgili araştırmaların sayısını giderek arttırmaktadır (Şara, Karadedeli ve Hasanoğlu, 2016).

Öğretmen adayları ve öğretmenlerin sınıf yönetimi yeterliklerinin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi sürecinde alanda üretilen araştırmaların tematik ve metodolojik açıdan ele alınması ve söz konusu araştırmaların izlenmesi ile değerlendirilmesi sınıf yönetimine önemli bir katkı sağlayabilir. Alandaki bilgi kaynağı olarak lisansüstü çalışmaların değerlendirilmesi, alanın gelişimi açısından önemli katkılar sağlayabilir (Aydın, Selvitopu, Kaya, 2018).

Sınıf yönetimi alanında yapılmış tezlerin incelenmesi bu alanın gelişimini anlamada ve alandaki eğilimleri, hangi konularla sık çalışıldığı ve hangi konularda doygunluk yarattığı, hangi yöntemlerin çok sık kullanıldığı ve hangi araştırmalara ihtiyaç olduğunu belirlemede yol göstermesi açısından lisansüstü çalışmalarda araştırmacılara referans olma özelliği taşıyacaktır (Aydın, Selvitopu ve Kaya, 2018). Üniversitelerde lisansüstü programlar ve tez çalışmalarının içerik ve nitelik açısından irdelenmesi ve bu yolla bilimsel gelişmeye ne ölçüde katkı yaptığının sorgulanması, mevcut durumu aydınlatmanın yanı sıra gelecekte izlenecek araştırma politikalarına da yön verebilecektir (Aydın ve Uysal, 2014). Bu bağlamda bu araştırma ile sınıf yönetimini konulu lisansüstü çalışmaların genel karakteristiklerinin ortaya çıkarılması ve bu özelliklere dayalı bir değerlendirme yapılması amaçlanmıştır. Bu temel amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranmaya çalışılmıştır: a) Sınıf yönetimi ile ilgili lisansüstü çalışmaların türlerine, erişilebilirlik düzeylerine, yazarlarının cinsiyetlerine, yazım yıllarına göre dağılımı nasıldır? b) Sınıf yönetimi ile ilgili tamamlanan lisansüstü çalışmaların konuları, yapıldıkları üniversite, yöntem, model ve örneklem/çalışma grubu açısından dağılımları nasıldır?

YÖNTEM

Bu araştırmada sınıf yönetimini konulu lisansüstü çalışmaların genel karakteristiklerine dayalı genel bir değerlendirme yapılması amaçlandığı için tarama modeli kullanılmış, araştırma nitel araştırma yaklaşımı ile desenlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunun YÖK'ün Ulusal Tez Tarama Merkezi'nde Ağustos 2018 itibariyle yer alan 220 tez oluşturmuştur. Doküman analizi ile elde edilen veriler

alanyazına dayalı olarak analiz edilmiştir. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yapılan tarama sonucunda ulaşılan tezler araştırmacı tarafından oluşturulan tez inceleme formunda yer alan yıl, tür, konu, yöntem, örneklem düzeyi, hazırlandığı üniversite, yazarın cinsiyeti, erişilebilirlik durumu gibi ölçütlere göre incelenerek sayısal veriler elde edilmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmanın bulguları alt amaçlar doğrultusunda gruplandırılarak verilmiş ve alanyazına dayalı olarak tartışılmıştır.

Tezlerin Türleri

Sınıf yönetimi ile ilgili yapılan lisansüstü çalışmaların tez türüne ilişkin dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubunda Yer Alan Lisansüstü Tezlerin Tez Türüne Göre Dağılımı

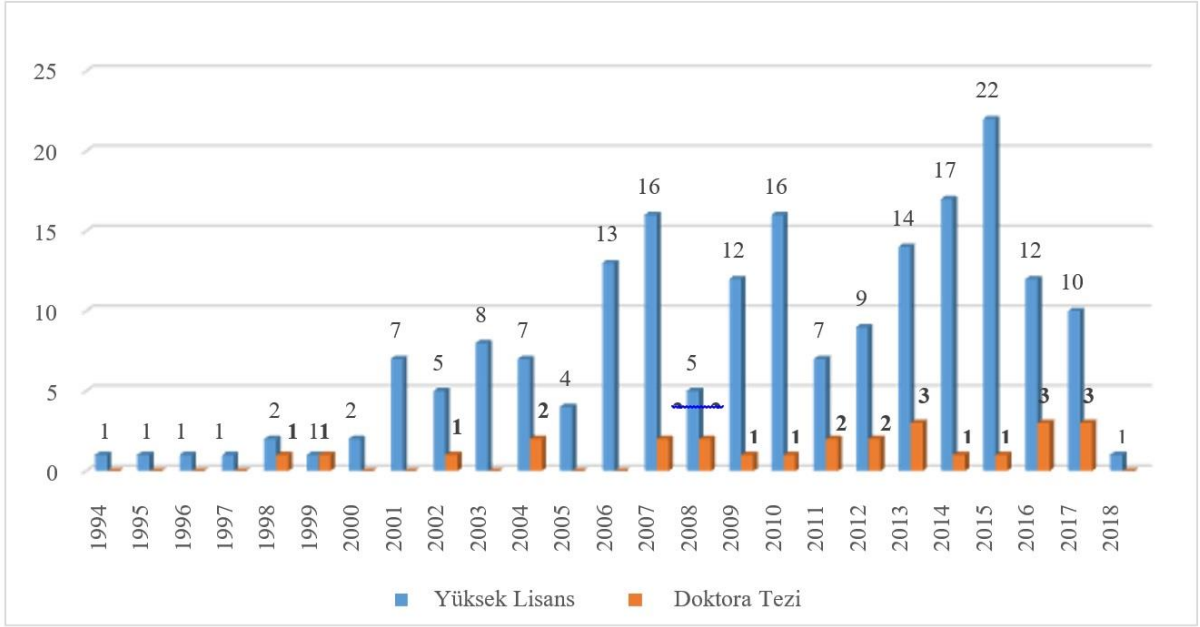
Tez Türü	Frekans (f)	Yüzde (%)
Yüksek Lisans	194	88.18
Doktora	26	11.82
Toplam	220	100

Tablo 1’de görüldüğü üzere, çalışma grubunda yer alan 220 lisansüstü tez çalışmasının 194’ünü yüksek lisans, 26’sını ise doktora tezleri oluşturmaktadır. Lisansüstü çalışmaların en çok yüksek lisans türünde yapıldığı görülmüştür. Bu durum diğer eğitim araştırmalarıyla da (matematik eğitimi, eğitim yönetimi vb.) benzerlik göstermektedir (İşçi, 2013; Yücedağ, 2010). Bunun sebebi olarak doktora programlarının yüksek düzeyde akademik donanım ve bilgi gerektiriyor olması ayrıca programın zaman açısından uzun bir süreç gerektiriyor olması da doktora tezlerinin sayısal azlığının sebebi olarak gösterilebilir. Ayrıca, iş durumu vb. sosyal sebeplerin, yüksek lisanstan doktora geçişte, araştırmacılar için engel teşkil ettiği de söylenebilir (Türkan, 2015). Aydın, Selvitopu ve Kaya (2018) da bu çalışmanın bulgularıyla uyumlu bir biçimde alanda genel olarak yüksek lisans düzeyinde tezlerin üretildiğini, doktora düzeyinde üretilen tez sayısının oldukça düşük olduğunu saptamıştır. Bu durumun doktora düzeyinde eğitim veren kurum sayısının az olmasından, genç araştırmacıların daha farklı alanlarda uzmanlaşma eğiliminde olduklarından ya da danışman akademisyenlerin araştırmacıları istenen düzeyde alana yönlendirmemesinden kaynaklanabildiğini ifade etmişlerdir. Bu koşulların sınıf yönetimi ile ilgili tezler açısından da geçerli olduğu söylenebilir.

Tezlerin Yapıldıkları Yıllar

Çalışma grubundaki tezlerin yapıldıkları yıllara ilişkin bulgulara göre (Grafik 1) en fazla lisansüstü çalışma 2015 ($n=23$) yılında yapılmıştır. En az lisansüstü tez çalışması ise 1994, 1995, 1996, 1997, 2018 ($n=1$) yıllarında yapılmıştır. En fazla yüksek lisans tezinin 22 tez ile 2015 yılında üretildiği

görülmektedir. Bunu sırasıyla 2014 (n=17), 2010 ve 2007 (n=16), 2006 (n=13), 2009 ve 2016 (n=12) yılları izlemektedir. En az yüksek lisans çalışması 1994, 1995, 1996, 1997 ve 1999 (n=1) yıllarında üretildiği görülmektedir. Çalışma grubunda 26 doktora tezi yer alırken sınıf yönetimi alanında ilk doktora çalışması 1998 yılında yapılmıştır. En fazla doktora tezinin 3 tezi ile 2013, 2016 ve 2017 yıllarında üretildiği görülmektedir. Bunu sırasıyla 2004, 2007, 2008, 2011 ve 2012 (n=2) yılları izlemektedir. En az doktora çalışması 1998, 1999, 2002, 2009, 2010, 2014, 2015 (n=1) yıllarında yapılmıştır. 1994, 1995, 1996, 1997, 2000, 2001, 2003, 2005, 2006, 2018 yıllarında ise hiç doktora tezi çalışması yapılmadığı görülmektedir.

Grafik 1. Çalışma Grubunda Yer Alan Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Sınıf yönetimi, 1997 yılında eğitim fakültelerinin programlarının yeniden yapılandırılmasıyla bir ders olarak gündeme gelmiş ilerleyen süreçte ise eğitim bilimcilerin üzerine yoğunlaştığı bir konu olarak çok sayıda araştırmanın yapıldığı bir alan haline gelmiştir (Toprakçı, 2017). Bulgulara göre 1997 yılına kadar 1994, 1995, 1996, 1997 yıllarında sadece 1'er yüksek lisans çalışması yapılmıştır. Sınıf yönetiminin 1997 yılında ders olarak eğitim fakültelerinde verilmeye başlamasıyla konuya olan ilgi artmış ve 1998 yılında 2 yüksek lisans çalışması ve doktora çalışması yapılmıştır. Bundan sonra lisansüstü çalışmaları artarak devam etmiştir. Tezlerin yapıldıkları yıllara ilişkin bulgular alanyazındaki görüşler ve araştırma bulguları ile büyük ölçüde örtüşmektedir. Yapılan araştırmalarda tez sayısının yıllara göre arttığını ancak yüksek lisans tezlerinin lehine artış olduğunu, sınıf yönetimi alanının doktora düzeyinde ihmal edildiğini göstermiştir (Aydın, Selvitopu ve Kaya, 2018). 2018-2019 Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi istatistiksel verilerine göre yüksek lisans öğrenci sayısı 394.174 iken doktora öğrenci sayısı ise 96.199'dur (YÖBYS, 2019). Doktora yapan öğrenci sayısının azlığının sınıf yönetimi konulu çalışmalara da yansıdığı söylenebilir.

Yazarların Cinsiyeti

Sınıf yönetimi ile ilgili yapılan yüksek lisans ve doktora çalışmalarını hazırlayanların cinsiyetlerine ilişkin dağılım Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Çalışma Grubunda Yer Alan Lisansüstü Tezleri Hazırlayanların Cinsiyete Göre Dağılımı

Tezler	Kadın		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Yüksek Lisans	108	90.76	86	85.15	194	88.18
Doktora	11	9.24	15	14.85	26	11.82
Toplam	119	100.00	101	100.00	220	100.00

Çalışma grubunda yer alan toplam 220 lisansüstü çalışmanın 119’unu hazırlayanların kadın, 101’ini hazırlayanların erkek olduğu görülmektedir. Tez türleri açısından bakıldığında ise 194 yüksek lisans tezini hazırlayanların 108’inin kadın, 86’sının erkek olduğu görülmektedir. Çalışma grubunda yer alan 26 doktora çalışmasını hazırlayanların ise 11’i kadın, 15’i erkektir. Bu bulgular sınıf yönetimi alanında üretilen makaleleri inceleyen çalışmalarda elde edilen bulgularla örtüşmektedir. Şara, Karadedeli ve Hasanoğlu’nun (2016) çalışmalarında da sınıf yönetimi konulu makale yazarlarının çoğunun da kadın yazar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum yüksek lisans tezleri için de geçerliken doktora tezlerinde durum farklıdır. 26 doktora tezinin yazarlarının 11’inin kadın, 15’inin erkek olduğu belirlenmiştir. Buna göre doktora tezlerini hazırlayanlar daha çok erkek yazarlardır. Karakuş’un da ifade ettiği gibi (2016: 537) doktora seviyesinden sonra erkeklerin oranında artış olmaktadır. Kadınların oranı doktora seviyesinden sonra düşme eğilimindedir. Kadın akademisyenlerle ilgili yapılan çalışmalarda meslekte yükselmelerini geciktiren etkenlerin en önemlisi olarak evlenme ve çocuk sahibi olmak vurgulanmıştır (Ergöl, Koç, Eroğlu ve Taşkın, 2012: 47).

Tezlerin Erişilebilirlik Durumu

Çalışma grubunda yer alan toplam 220 lisansüstü çalışmanın 168’inin YÖK tez üzerinden erişilebilir olduğu 52’sinin ise ulaşım engelli olduğu belirlenmiştir. Çalışma grubunda yer alan 194 yüksek lisans çalışmasının 150’sine YÖK tez üzerinden tam metin olarak erişilebilirken 44’ü erişime kapalıdır. Çalışma grubunda yer alan 26 adet doktora tezinin ise 18’ine YÖK tez üzerinden tam metin olarak erişilebilmektedir. Bu durum alan yazındaki görüşler ve araştırma bulguları ile büyük ölçüde örtüşmektedir. Aydın, Selvitopu ve Kaya (2018) da bu çalışmanın bulgularıyla uyumlu bir biçimde bazı lisansüstü tezlere erişim sınırı getirildiğini ve alanda üretilen tezlerin bazılarının yayın sınırlamasından dolayı erişilemediği için analize dâhil edilemediğini ifade ederek araştırmacıların çalışmalarına yayın sınırlaması koymamaları yönünde teşvik edilmelerinin gerekliliğini vurgulamıştır

Tezlerin Alanları

Sınıf yönetimi ile ilgili yapılan yüksek lisans ve doktora çalışmalarının alanlarına ilişkin dağılımı Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Çalışma Grubunda Yer Alan Lisansüstü Tezlerin Alanlarına Göre Dağılımı

	Yüksek		Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitim-Öğretim	181	93.30	25	96.15	206	93.64		
Bilim ve Teknoloji	3	1.55	0	0.00	3	1.36		
İngiliz Dili ve Edebiyatı	2	1.03	0	0.00	2	0.91		
Spor	3	1.55	1	3.85	4	1.82		
Din	2	1.03	0	0.00	2	0.91		
İşletme	1	0.52	0	0.00	1	0.45		
Coğrafya	1	0.52	0	0.00	1	0.45		
Bil. Müh. Bilim. Kont.	1	0.52	0	0.00	1	0.45		
Toplam	194	100.00	26	100.00	220	100.00		

Çalışma grubunda yer alan toplam 220 lisansüstü çalışmanın 206’sının eğitim öğretim alanında, 4 tezin spor, 2’sher tezin İngiliz Dili ve Din, 1 tezin ise bilgisayar mühendisliği, bilimleri ve kontrol alanında yapıldığı belirlenmiştir. Yüksek lisans ve doktora tezlerinin çoğunun eğitim-öğretim (n=206) alanında yapıldığı görülmektedir. Çalışma grubunda yer alan 194 yüksek lisans çalışmasının 181’i, 26 doktora tezi çalışmasının ise 25’inin eğitim-öğretim alanında (%96.15) yapılmıştır. Sınıf yönetiminin doğrudan eğitim öğretim süreci ile ilişkili bir olgu olması nedeniyle bu sonuç oldukça anlaşılır bir durumdur.

Tezlerden Örneklem/Çalışma Grubu

Sınıf yönetimi ile ilgili yapılan yüksek lisans ve doktora çalışmalarının örneklem düzeylerine ilişkin veriler incelendiğinde (Tablo 4) tez yazarlarının en çok temel eğitim (ilkokul) düzeyinde örneklem seçimi tercih ettikleri görülmektedir. Bulgulara göre 21 tezin okulöncesi, 138 tezin temel eğitim (ilkokul), 33 tezin ortaöğretim, 17 tezin yükseköğretim, 8 tezin ise tüm eğitim kademelerine yönelik olarak yapıldığı belirlenmiştir.

Tablo 4. Çalışma Grubunda Yer Alan Lisansüstü Tezlerin Örneklem Düzeylerine Göre Dağılımı

Eğitim Kademesi	f	%	f	%	f	%
Okul Öncesi	17	8.81	4	15.38	21	9.59
Temel Eğitim (İlkokul/Ortaokul)	123	63.73	15	57.69	138	63.01
Ortaöğretim (Lise)	31	16.06	2	7.69	33	15.07
Yükseköğretim	14	7.25	3	11.54	17	7.76
Karma	6	3.11	2	7.69	8	3.65
Köy Enstitüsü	1	0.52	0	0.0	1	0.46
Özel Eğitim Okulu	1	0.52	0	0.0	1	0.46
Toplam	193	100.00	26	100.00	219	100.00

Alan yazın incelendiğinde söz konusu bulgu ile örtüşen sonuçların olduğu görülmektedir. Aydın, Selvitopu ve Kaya'nın (2018) çalışmalarında araştırmaların çoğunun temel eğitim kademesinde yürütüldüğünü, ortaöğretim ve yükseköğretim kademesinde daha az sayıda çalışmanın yapıldığını belirtmiştir. Ayrıca temel eğitim kademesi gerek öğrenci, öğretmen ve idareci sayısı gerekse çok yönlü yapısından ötürü araştırmacılar tarafından tercih edilmektedir (Doğan ve Tatık, 2014). Bunda temel eğitim düzeyinde sınıf yönetimi sorunlarının daha çok hissedilmesi ya da sınıf yönetiminin temel eğitimde daha önemli bir konu olarak düşünülmesinin etkisinin olabileceğini söylemek mümkündür.

Tezlerde Yöntem

Sınıf yönetimi ile ilgili yapılan yüksek lisans ve doktora çalışmalarının yöntemlerine ilişkin bulgular incelendiğinde (Tablo 5) nicel araştırmaların oranı dikkat çekmektedir. Tezlerin 168'inin nicel yöntem, 28'inin nitel yöntem, 22'sinin ise karma yöntemle yapıldığı görülmektedir. Kuramsal nitelikteki tez sayısı ise 1'dir.

Tablo 5. Çalışma Grubunda Yer Alan Lisansüstü Tezlerin Yöntemlerine Göre Dağılımı

Tezler	Nicel		Nitel		Karma		Kuramsal		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yüksek Lisans	153	91.07	23	82.14	16	72.73	1	100.00	1	100.00
Doktora	15	8.93	5	17.86	6	27.27	0	0.00	0	0.00
Toplam	168	100.00	28	100.00	22	100.00	1	100.00	1	100.00

Alan yazın incelendiğinde söz konusu bulgu ile örtüşen sonuçların olduğu görülmektedir. Bu bulguya paralel olarak birçok çalışmada araştırmacılar sınıf yönetimi araştırmalarının sıklıkla nicel yöntemlerle kurgulandığını, betimsel çalışmaların daha çok kullanıldığını, nitel ve karma yöntemlere ise çok sık başvurulmadığını gözlemlemişlerdir (Aydın, Selvitopu ve Kaya, 2018; Erdoğan ve Kurt, 2015; Şara, Karadereli ve Hasanoğlu, 2016;). Nicel araştırma tekniğinin kullanılma nedeni nitel yöntemle

göre geçerlilik ve güvenilirliğin daha kolay sağlanıyor olması olabilir. Ayrıca nitel araştırma yöntemi, nicel araştırma yöntemine göre daha uzun ve zorlu sürece sahiptir (Kütükçü, 2017).

Tezlerin Üretildiği Üniversiteler

Bulgulara göre en fazla lisansüstü tez Yeditepe Üniversitesi'nde (n=28) yapılmıştır. Yeditepe Üniversitesi'sini sırasıyla Gazi Üniversite'si (n=15), Marmara, Anadolu, Orta Doğu Teknik (n=8) ve Afyon Kocatepe (n=7) üniversiteleri izlemiştir. Yüksek lisans tezleri açısından bakıldığında yine n çok yüksek lisans çalışmasının 28 tez ile Yeditepe Üniversitesi olduğu belirlenmiştir. Bu üniversiteyi sırasıyla Gazi Üniversitesi (n=11), Marmara Üniversitesi (n=8), Anadolu Üniversitesi (n=7) izlemiştir. Doktora tezlerinde ise 4'er teze Ankara ve Gazi Üniversiteleri en fazla tezin yapılan üniversiteler olmuştur. Bu iki üniversiteyi sırasıyla Fırat, Hacettepe, Orta Doğu Teknik ve İnönü Üniversiteleri (n=2) izlemiştir. Sınıf yönetimiyle ilgili Elçiçek (2016) tarafından yapılan bir çalışmada da tezlerin üniversitelere göre dağılımı incelendiğinde, en çok Yeditepe ve Gazi üniversitelerinde sınıf yönetimi ile ilgili tez yazıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca adı geçen üniversitelerin kuruluş tarihlerinden bu yana akademik geçmişleri ve mevcut durumları (akademik kadro, öğretim programları, lokasyon vb.) göz önüne alındığında bu üniversitelerde yapılmış olan çalışmaların sayıca fazla oluşu beklendi bir durumdur. Listede yer alan diğer isimler incelendiğinde, farklı coğrafi bölge ve şehirlerden farklı üniversitede konu ile ilgili tez çalışmalarının yürütülmüş olması olumlu görülecek bir durum olarak yorumlanabilir (Koç, 2016).

Lisansüstü Tezlerin İlişkili Olduğu Sınıf Yönetimi Boyutları

Çalışma grubunda yer alan toplam 220 lisansüstü tez çalışmasında incelenen sınıf yönetiminin boyutlarına ilişkin bulgular (Tablo 6) incelendiğinde toplamda en fazla tezin sınıf yönetimi uygulamaları (f=68) boyutuyla ilişkili olduğu görülmüştür.

Tablo 6. Lisansüstü Tezlerin İlişkili Olduğu Sınıf Yönetimi Boyutlarına İlişkin Bulgular

Boyutlar	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
Fiziksel Ortam	5	0	5
Öğretim Yöntemi	23	4	27
Zaman	1	0	1
İlişki Düzenlemeleri	10	1	11
Davranış Düzenlemeleri	26	1	27
Öğretmenle İlgili Özellikler	52	5	57
Öğrenciyle İlgili Özellikler	9	1	10
Örgütsel Özellikler	10	0	10
Sınıf Yönetimi Uygulamaları	54	14	68
Sınıf Yönetimi Yeterlilikleri	36	8	44
Sınıf Yönetimi Eğitimi	5	0	5

Tezlerin ilişkili olduğu diğer boyutlar ise sırasıyla şöyledir; öğretmenle ilgili özellikler (f= 57), sınıf yönetimi yeterlilikleri (f= 44), davranış düzenlemeleri (f=27), öğretim yöntemi (f=27), ilişki düzenlemeleri (f=11) ve örgütsel özellikler (f=10). En az tez çalışması ise sınıfın fiziksel ortamın yönetimi (f=5), zaman yönetimi (f=1), sınıf yönetimi eğitimi (f=5) boyutlarında yapılmıştır.

Alan yazındaki çalışmalara ait sonuçlar bu bulguyla örtüşmektedir. Evertson ve Weinstein'a (2013) göre sınıf yönetimi araştırmaları, öğretmenler açısından disiplin sorunları ve öğrenci davranışları ve bunlarla başa çıkma yöntemlerini, yöneticiler açısından öğretmenlerin meslek tükenmişlikleri ile iş doyumları arasındaki ilişki, okul kurumu açısından ise sınıflarda ve okullarda yaşanan sorunları incelemektedir. ABD'de yapılan sınıf yönetimi araştırma çalışmalarında üzerinde durulan önemli konuların sınıf kontrolü ve disiplin sorunları ile ilgili olduğunu belirtmiştir. İngiltere'de ise öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerini geliştirmeye, istenmeyen öğrenci davranışları, öğretmen-öğrenci ilişkileri, disiplin ve öğretmenlerin kişisel özellikleriyle ilgili konuların yoğun olarak ele alındığını saptamıştır (Wright 2005; Wragg ve Wragg, 1998 aktaran Aydın, Selvitopu ve Kaya, 2018). Şentürk ve Oral (2008), Türkiye'de 1997 ve 2008 yılları arasında sınıf yönetimi ile ilgili yapılan bazı çalışmaları incelemiş, yapılan araştırmaların daha çok sınıf yönetiminin davranış düzenlemeleri ve insan ilişkileri boyutlarıyla ilgili olduğunu, fiziksel düzenlemeler, zaman ve plan-program yönetimi boyutlarındaki araştırmaların çok az olduğunu belirtmiştir. Sınıf yönetimi ile ilgili araştırmaları konu edinen çalışmalar göstermektedir ki (Aydın, Selvitopu ve Kaya, 2018; Şara, Karadedeli ve Hasanoğlu'nun (2016) en fazla çalışılan konular istenmeyen davranış, sınıf yönetimi becerileri algısı, disiplin konularıdır. En az çalışılan konular ise zaman düzenlemeleri boyutu, fiziksel düzenleme, plan program düzenlemeleri, materyal düzenlemeleridir. Tüm bu çalışmalar ve mevcut çalışmanın sonuçlarından çıkan sonucu özetlenecek olursa; sınıf yönetimi alanındaki çalışmalar sadece davranış ve ilişki düzenlemeleri boyutunda kalmakta, araştırmacılar daha çok sınıf yönetimini bu boyutlara bağlamaktadır. Ancak zaman, fiziksel düzen gibi sınıf yönetimini etkileyecek sınıf yönetiminin diğer önemli boyutları ihmal edilmektedir

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırma, sınıf yönetimini konulu lisansüstü çalışmaların genel karakteristiklerinin ortaya çıkarılması ve bu özelliklere dayalı bir değerlendirme yapılması amacıyla yürütülmüştür. Bu kapsamda YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından Ağustos 2018 itibariyle yer alan 220 tez incelenmiştir. Araştırmanın temel bulgularına göre; çalışma grubundaki tezler çoğunlukla yüksek lisans tezidir ve tezlerin yazarları daha çok kadınlardır. Tezler en fazla eğitim öğretim alanında yapılmıştır ve tezlerde daha çok nicel yöntemler kullanılmıştır. İncelenen tezlerde sınıf yönetiminin boyutlarından en çok sınıf yönetimi uygulamalarının konu edildiği görülmüştür.

Yapılan araştırmaların incelenmesine yönelik bu araştırmanın sonuçları uyarınca gelecekteki araştırmalar açısından bazı öneriler getirilebilir. Öncelikle bu araştırmada genel bir değerlendirme

yapılması amaçlanmıştır. Dolayısıyla öğretmen ve yöneticilerin kıdem, branş, görev yapılan okul türleri vb. özellikleri göz önüne alınarak farklı boyutlara odaklanan araştırmalar yapılabilir. Sınıf yönetimi ile ilgili yapılan araştırmalar sınıf yönetimi uygulamaları alanında yoğunlaşmıştır. En az ise sınıfın fiziksel ortamının yönetimi, zaman yönetimi ve sınıf yönetimi eğitimi alanında yapıldığı için sınıf yönetiminin bu boyutları ile ilgili araştırmalara ağırlık verilebilir. Araştırmacılara sınıf yönetimi çalışmalarında yöntem ve örneklem seçiminde çeşitlilik sağlamaları önerilebilir. Nicel yöntemle yapılan çalışmaların dışında nitel, karma ve kuramsal yöntemlerle desenlenmiş çalışmalar yapılabilir. Örneklem düzeyi sadece temel eğitim düzeyinde kalmayıp diğer eğitim düzeylerinde yapılan çalışmalarla karşılaştırmalı araştırmalar yapmaları önerilebilir. Sınıf yönetimi alanında yapılan tezler daha çok yüksek lisans düzeyindedir. Bu bağlamda doktora düzeyinde de sınıf yönetiminin daha fazla araştırılması için akademisyenler tarafından gerekli yönlendirmeler yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Aydın, A., & Uysal, Ş. (2014). Türkiye’de Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması Ve Ekonomisi Alanındaki Doktora Tezlerinin İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 177-201
- Aydın, A., Selvitopu, A., Kaya, M. (2018). Sınıf Yönetimi Alanındaki Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (1), 41-56.
- Başar, H. (2014). *Sınıf yönetimi* (19. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık
- Çalık, T. (2012). Sınıf Yönetimi ile İlgili Temel Kavramlar İçinde: *Sınıf Yönetimi*. (L. Küçükahmet,, Ed.) Ankara: Pegem Akademi
- Doğan, B., & Tatık, R. Ş. (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 27, 521-539
- Elçiçek, Z. (2016). 2008 2015 Yılları Arasında Sınıf Yönetimi ile İlgili Yapılan Tezlerin İncelenmesi İçinde: *Eğitime Dönüş* (Emine Babaoğlu, Erkan Kıral, Adem Çilek, Eds.). Ankara: EYUDER Yayınları
- Erdogan, M. ve Kurt, A. (2015). A Review Of Research On Classroom Management In Turkey. *Procedia-Social And Behavioral Sciences*, (186), 9-14.
- Ergöl, Ş., Koç, G., Eroğlu, K., & Taşkın, L. (2012). Türkiye’de Kadın Araştırma Görevlilerinin Ev ve İş Yaşamlarında Karşılaştıkları Güçlükler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2(1), 43-49
- Evertson, C. M. ve Weinstein, C. S. (2013) Classroom management as a field of inquiry. In: *Handbook of classroom management: Research, practice, and contemporary issues*. (Evertson, C. M., ve Weinstein, C. S. Eds.). Routledge, New York.
- İşçi, S. (2013). Türkiye’de Eğitim Yönetimi Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Tematik, Metodolojik ve İstatistiksel Açından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir
- Karakuş, H. (2016). Delik Boru: Türkiye’deki Akademisyen Kadınlar Üzerine Bir Analiz, *The Journal of Academic Social Science Studies*, (53), 533- 556.

- Karip, E. (2017). *Sınıf yönetimi* (14. Baskı). Ankara: Pegem Akademi
- Koç, E. S. (2016). Türkiye’de İlköğretim Programlarının Değerlendirilmesine Yönelik Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi (2005–2014). *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 16 (1), 198-216
- Kütükcü, A. (2017). Türkiye’de Kadın Liderlik Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, (15), 26-47.
- Özden, Y. (2017). Sınıf İçinde Öğrenme Öğretme Ortamının Düzenlenmesi İçinde: *Sınıf Yönetimi*. (E. Karip, Ed.), Ankara: Pegem Akademi
- Şara, P, Karadereli, İ, Hasanoğlu, G. (2016). Sınıf Yönetimi Alanında Ulakbim’de Taranan Makalelerin İncelenmesi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (2): 291-307
- Şentürk, H.; Oral, B. (2008). Türkiye’de Sınıf Yönetimi ile İlgili Yapılan Bazı Araştırmaların Değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (26), Güz, 1-13.
- Toprakçı, E. (2017). *Sınıf yönetimi* (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi
- Türkan, M. (2015). Türkiye’de Din Eğitimi Alanında Yapılan Lisansüstü Çalışmaların İçerik ve Yöntem Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rize.
- Ünal, S.; Ada, S. (2000). *Sınıf yönetimi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Matbaa Birimi.
- Yalçınkaya, M.; Tonbul, Y. (2002). İlköğretim Okulu Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Becerilerine İlişkin Algı ve Gözlemler. *Ege Eğitim Dergisi*, 1 (2): 1-10
- YÖBYS/ Yüksek Öğretim Bilgi Yönetim Sistemi (2019). İstatistik. Erişim Adresi: <https://istatistik.yok.gov.tr/> Erişim Tarihi: 26.06.2019
- Yücedağ, T. (2010). 2000-2009 Yılları Arasında Matematik Eğitimi Alanında Türkiye’de Yapılan Çalışmalarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya